

Kamil Zdanowicz¹
Piotr Mroczkowski²
Pod merytoryczną opieką mjr. dr. Wiktora Biernikowicza

OCENA ZGODNOŚCI WYROBÓW PRZEZNACZONYCH NA POTRZEBY OBRONNOŚCI I BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWA Z WYMAGANIAMI OKREŚLONYMI W SPECYFIKACJACH TECHNICZNYCH

Streszczenie: Referat poświęcony jest zagadnieniom związanym z systemem oceny zgodności wyrobów przeznaczonych na potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa. Dokonano w nim prezentacji obowiązujących rozwiązań systemowych i funkcjonalnych obowiązujących w wojsku, których celem jest eliminowanie zagrożeń stwarzanych przez użytkowane wyroby dla życia i zdrowia żołnierzy oraz środowiska. Przedstawiono w nim także definicje stosowanych pojęć dotyczących oceny zgodności wyrobów, wyrobu, certyfikacji, dokumentacji, specyfikacji technicznej. Do napisania referatu wykorzystano obowiązujące przepisy prawa: ustawę z dnia 17 listopada 2006 r. o systemie oceny zgodności wyrobów przeznaczonych na potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa, rozporządzenia i decyzje Ministra Obrony Narodowej oraz wybrane normy Polskiego Komitetu Normalizacyjnego dotyczące tej problematyki.

Słowa kluczowe: ocena zgodności wyrobów, wyrób, jednostki badawcze, jednostki certyfikujące, zapewnienie jakości.

WSTĘP

Wyroby projektowane, wytwarzane, dystrybuowane, użytkowane i ostatecznie likwidowane, mogą dawać powody do obaw. Obawy mogą dotyczyć takich cech wyrobu, jak bezpieczeństwo, negatywny wpływ na zdrowie albo na środowisko, trwałość, kompatybilność, przydatność do planowanych celów albo do określonych warunków. Odpowiedzią na te obawy jest wdrożenie systemu oceny zgodności wyrobów.

W związku z wstąpieniem (z dniem 1 maja 2004 r.) Polski do Unii Europejskiej wprowadzono w kraju nowe regulacje prawne, dotyczące oceny wyrobów przeznaczonych na cele obronności i bezpieczeństwa państwa. Zostały one zawarte w ustawie z dnia 17 listopada 2006 r. o systemie oceny zgodności wyrobów na potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa³ (dalej: ustawa OiB) oraz aktach

¹ Kamil Zdanowicz – student wojskowy III roku studiów I stopnia na kierunku Zarządzanie w Akademii Wojsk Lądowych imienia generała Tadeusza Kościuszki.

² Piotr Mroczkowski – student wojskowy III roku studiów I stopnia na kierunku Zarządzanie w Akademii Wojsk Lądowych imienia generała Tadeusza Kościuszki.

³ Ustawa z dnia 17 listopada 2006 r. o systemie oceny zgodności wyrobów przeznaczonych na potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa (Dz. U. Nr 235, poz. 1700 z późn. zm.).

wykonawczych do ustawy tj. rozporządzeniach Ministra Obrony Narodowej⁴. Problematyka ta została uregulowana również w decyzjach Ministra Obrony Narodowej⁵. Na podstawie wymienionych aktów prawnych wydano wiele szczegółowych instrukcji, procedur, norm.

W ustawie OiB dokonano regulacji systemu oceny zgodności wyrobów przeznaczonych na potrzeby obronności państwa (dalej: wyrobów) w trzech obszarach. Pierwszym są zasady przeprowadzania oceny zgodności wyrobów ze specyfikacjami technicznymi. Drugim są warunki jakie powinny spełniać podmioty biorące udział w procesie oceny zgodności wyrobów. Trzeci obejmuje zasady nadzoru nad funkcjonowaniem systemu oceny zgodności wyrobów (art. 1 ustawy OiB).

Rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej wydane na podstawie delegacji ustawowej określają: szczegółowe wymagania, sposób i tryb postępowania w zakresie udzielania akredytacji w zakresie obronności i bezpieczeństwa⁶, system nadzoru nad jednostkami badawczymi i jednostkami certyfikującymi⁷, sposób ustalania opłat pobieranych przez jednostkę badawczą lub certyfikującą za czynności związane z badaniami i certyfikacją wyrobów⁸, szczegółowy wykaz wyrobów podlegających ocenie zgodności oraz sposób i tryb przeprowadzania oceny zgodności wyrobów⁹, organy prowadzące nadzór nad wyrobem oraz sposób

⁴ Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 10 lipca 2012 roku w sprawie akredytacji w zakresie obronności i bezpieczeństwa. (Dz.U. z 2012r. poz. 846); Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 10 lipca 2012 roku w sprawie nadzoru nad jednostkami badawczymi i jednostkami certyfikującymi. (Dz. U. z 2012 r. poz. 847); Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 21 grudnia 2012 roku w sprawie sposobu ustalania opłat pobieranych przez jednostkę badawczą lub certyfikującą za czynności związane z badaniami i certyfikacją wyrobów przeznaczonych na potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa (Dz. U. z 2012r. poz. 1549); Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 11 stycznia 2013 roku w sprawie szczegółowego wykazu wyrobów podlegających ocenie zgodności oraz sposobu i trybu przeprowadzania oceny zgodności wyrobów przeznaczonych na potrzeby obronności państwa (Dz. U. z 2013r., poz. 136); Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 5 marca 2007 roku w sprawie sprawowania nadzoru nad czynnościami związanymi z wyrobem wprowadzanym do użytku w komórkach i jednostkach organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej. (Dz. U. z 2007 r. Nr 47, poz. 312).

⁵ Decyzja Nr 67/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 5 marca 2014 roku w sprawie nadzoru nad funkcjonowaniem w resorcie obrony narodowej systemu zapewnienia jakości wyrobów obronnych (Dz. Urz. Min. Obr. Nar. z 2014 r., poz. 77); Decyzja Nr 427/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 29 października 2014 roku w sprawie określenia zasad funkcjonowania systemu zapewnienia jakości wyrobów obronnych, obowiązków zamawiającego, rejonowego przedstawicielstwa wojskowego, gestora sprzętu wojskowego i centralnego organu logistycznego oraz Wojskowego Centrum Normalizacji, Jakości i Kodyfikacji w zakresie zapewnienia jakości wyrobów obronnych (Dz. Urz. Min. Obr. Nar. z 2014 r., poz. 343); Decyzja Nr 447/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 10 listopada 2015 r. w sprawie wprowadzenia do stosowania w resorcie obrony narodowej procedur wykonawczych dotyczących zapewnienia jakości wyrobów obronnych (Dz. Urz. Min. Obr. Nar. z 2015r., poz. 312).

⁶ Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 10 lipca 2012 roku w sprawie akredytacji w zakresie obronności i bezpieczeństwa. (Dz.U. z 2012r. poz. 846).

⁷ Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 10 lipca 2012 roku w sprawie nadzoru nad jednostkami badawczymi i jednostkami certyfikującymi. (Dz. U. z 2012 r. poz. 847).

⁸ Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 21 grudnia 2012 roku w sprawie sposobu ustalania opłat pobieranych przez jednostkę badawczą lub certyfikującą za czynności związane z badaniami i certyfikacją wyrobów przeznaczonych na potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa (Dz. U. z 2012r. poz. 1549).

⁹ Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 11 stycznia 2013 roku w sprawie szczegółowego wykazu wyrobów podlegających ocenie zgodności oraz sposobu i trybu przeprowadzania oceny zgodności wyrobów przeznaczonych na potrzeby obronności państwa (Dz. U. z 2013r., poz. 136).

sprawowania nadzoru nad czynnościami związanymi z wyrobem wprowadzanym do użytku¹⁰.

W decyzjach Ministra Obrony Narodowej uregulowano: system sprawowania nadzoru nad funkcjonowaniem w resorcie obrony narodowej systemu zapewnienia jakości wyrobów obronnych¹¹, zasady funkcjonowania systemu zapewnienia jakości wyrobów obronnych¹², procedury wykonawcze dotyczące zapewnienia jakości wyrobów obronnych¹³.

Wytyczne w zakresie oceny zgodności, podstaw certyfikacji wyrobu oraz programów certyfikacji wyrobów zawarte są w polskich normach wprowadzonych przez Polski Komitet Normalizacyjny¹⁴¹⁵.

1. ZASADY OGÓLNE

System oceny zgodności wyrobów tworzą: specyfikacje techniczne, przepisy określające sposób przeprowadzania oceny zgodności oraz przepisy określające działanie podmiotów uczestniczących w procesie oceny zgodności wyrobów.

W procesie oceny zgodności wyrobów uczestniczą dostawcy, jednostki badawcze i jednostki certyfikujące (art. 4 ustawy OiB).

Wyrób podlega ocenie zgodności z wymaganiami określonymi w specyfikacji technicznej. Ocenę zgodności przeprowadza się przed wprowadzeniem wyrobu do użytku (art.5 ust.1 ustawy OiB).

2. ZASADY PRZEPROWADZANIA OCENY ZGODNOŚCI WYROBÓW

Głównym celem funkcjonowania systemu oceny zgodności wyrobów jest niedopuszczenie dopływu do wojsk wyrobów o niskiej jakości, które nie spełniają wymagań określonych w specyfikacjach technicznych. Niedopuszczalnym jest również wprowadzenie do użytku wyrobów, które zagrażać mogą bezpieczeństwu lub życiu użytkowników oraz stwarzać zagrożenie dla środowiska. Realizacja powyższego celu odbywa się w ramach funkcjonujących w Siłach Zbrojnych systemów: oceny zgodności oraz zapewnienia jakości.

Pojęcie oceny zgodności zdefiniowane jest jako działanie dostawcy oraz jednostki badawczej lub jednostki certyfikującej mające na celu określenie, czy wyrób spełnia wymagania określone w specyfikacjach technicznych (art. 3 pkt 10 ustawy OiB).

¹⁰ Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 5 marca 2007 roku w sprawie sprawowania nadzoru nad czynnościami związanymi z wyrobem wprowadzanym do użytku w komórkach i jednostkach organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej. (Dz. U. z 2007 r. nr 47, poz. 312).

¹¹ Decyzja Nr 67/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 5 marca 2014 roku w sprawie nadzoru nad funkcjonowaniem w resorcie obrony narodowej systemu zapewnienia jakości wyrobów obronnych (Dz. Urz. Min. Obr. Nar. z 2014 r., poz. 77).

¹² Decyzja Nr 427/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 29 października 2014 roku w sprawie określenia zasad funkcjonowania systemu zapewnienia jakości wyrobów obronnych, obowiązków zamawiającego, rejonowego przedstawicielstwa wojskowego, gestora sprzętu wojskowego i centralnego organu logistycznego oraz Wojskowego Centrum Normalizacji, Jakości i Kodyfikacji w zakresie zapewnienia jakości wyrobów obronnych (Dz. Urz. Min. Obr. Nar. z 2014 r., poz. 343).

¹³ Decyzja Nr 447/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 10 listopada 2015 r. w sprawie wprowadzenia do stosowania w resorcie obrony narodowej procedur wykonawczych dotyczących zapewnienia jakości wyrobów obronnych (Dz. Urz. Min. Obr. Nar. z 2015r., poz. 312).

¹⁴ Przewodnik PKN - ISO/IEC Guide 67 - Ocena zgodności. Podstawy certyfikacji wyrobu

¹⁵ PN-EN ISO/IEC 17067 – Ocena zgodności. Podstawy certyfikacji wyrobów oraz wytyczne dotyczące programów certyfikacji wyrobów.

Pod pojęciem wyrobu należy rozumieć wyrób przeznaczony na potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa. Jest on zaprojektowany zgodnie z wymaganiami określonymi w specyfikacji technicznej i wykonany na podstawie dokumentacji technicznej (art. 3 pkt 15 ustawy OiB).

Specyfikacją techniczną są dokumenty określające cechy, jakie powinien posiadać wyrób w zakresie wymagań technicznych, jakości i bezpieczeństwa użytkowania. Odnoszą się one do nazewnictwa, symboli, badań i metodologii badań, znakowania oraz oznaczania wyrobu (art. 3 pkt 13 ustawy OiB). Przykładem tych dokumentów są: Normy Obronne, Polskie Normy z dziedziny obronności, Wstępne Założenia Taktyczno-Techniczne (WZTT), Założenia Taktyczno-Techniczne (ZTT), Warunki Techniczne (WT), dokumentacja techniczno-technologiczna (DT).

Jednostkami badawczymi są jednostki organizacyjne posiadające akredytację w zakresie obronności i bezpieczeństwa (OiB). Dokonują one oceny zgodności wyrobu w ramach badań oraz pomiarów mających stwierdzić zgodność wyrobu ze specyfikacją techniczną (art.3 pkt 7 ustawy OiB).

Pod pojęciem jednostki certyfikującej należy rozumieć niezależną jednostkę organizacyjną posiadającą akredytację w zakresie OiB, dokonującą certyfikacji OiB (art.3 pkt 8 ustawy OiB).

Akredytacja w zakresie OiB oznacza uznanie przez Ministra Obrony Narodowej kompetencji jednostki organizacyjnej do prowadzenia działalności związanej z oceną zgodności wyrobów przeznaczonych na potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa z wymaganiami określonymi w specyfikacji technicznej (art. 3 pkt 1 ustawy OiB).

Do prowadzenia oceny zgodności wyrobów przez jednostki badawcze i certyfikujące, niezbędne jest posiadanie akredytacji OiB, do czego zobowiązuje ustawa OiB oraz rozporządzenia wykonawcze do ustawy, które ponadto precyzują przebieg wymaganych procesów.

Akredytacji OiB udziela Minister Obrony Narodowej, na wniosek jednostki organizacyjnej, która chce taką akredytację posiadać. Z upoważnienia Ministra Obrony Narodowej, ocenę kompetencji jednostek badawczych i certyfikujących prowadzi WCNJiK.

Proces akredytacji OiB rozpoczyna złożenie wniosku do Dyrektora WCNJiK, na podstawie którego prowadzona jest ocena akredytacyjna. Po zakończeniu oceny wydawane są dokumenty wynikowe procesu akredytacji.

Na dzień 01 września 2016 r. akredytację OiB posiada 17 jednostek ujętych w poniższej tabeli:

Tabela 1. Wykaz jednostek macierzystych, posiadających w strukturach jednostki badawcze lub certyfikujące, którym została udzielona akredytacja OiB

Lp.	Nazwa jednostki macierzystej, miejscowość
1.	Akademia Marynarki Wojennej (AMW) - Gdynia
2.	Instytut Przemysłu Skórzanego (IPS) - Łódź
3.	Instytut Techniczny Wojsk Lotniczych (ITWL) - Warszawa
4.	Instytut Technologii Bezpieczeństwa MORATEX - Łódź
5.	Instytut Włókiennictwa - Łódź
6.	JARS Sp. z o.o. - Łąjski k. Legionowa
7.	Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Centrum Techniki Morskiej S.A (OBR CTM S.A) - Gdynia
8.	Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowo Usługowe Krajewski - Łowicz
9.	Przemysłowy Instytut Motoryzacji (PIMOT) - Warszawa
10.	Wojskowa Akademia Techniczna (WAT) - Warszawa
11.	Wojskowy Instytut Chemii i Radiometrii (WICHiR)- Rembertów

12.	Wojskowy Instytut Łączności (WIŁ)- Zegrze
13.	Wojskowy Instytut Techniczny Uzbrojenia (WITU) - Zielonka
14.	Wojskowy Instytut Techniki Inżynieryjnej (WITI) - Wrocław
15.	Wojskowy Instytut Techniki Panczernej i Samochodowej (WITPIS) - Sulejówek
16.	Wojskowy Ośrodek Badawczo-Wdrożeniowy Służby Mundurowej (WOBW SM) - Łódź
17.	Wojskowy Ośrodek Badawczo-Wdrożeniowy Służby Żywnościowej (WOBW SZ) - Rembertów

Źródło: <http://wcnjk.wp.mil.pl/pl/20.html>, dostęp z dnia 05.11.16

3. WYROBY PODLEGAJĄCE OCENIE ZGODNOŚCI ORAZ TRYB OCENY ZGODNOŚCI

Ocenie zgodności podlegają tylko wyroby, stanowiące grupy wyrobów wymienione w art. 6 ustawy OiB oraz wyroby wchodzące w skład tych grup, opracowane na podstawie specyfikacji technicznych. Wyroby, co do których Siły Zbrojne RP nie postawiły szczególnych wymagań (tj. nie opracowały specyfikacji technicznej) nie podlegają zapisom ustawy, co wynika z przyjętej definicji wyrobu.

Wyroby przeznaczone na potrzeby obronności i bezpieczeństwa podlegają ocenie zgodności w trzech trybach I, II, III.

W trybie I dostawca/producent dokonuje oceny zgodności poprzez przeprowadzenie co najmniej jednej z czterech czynności: kontroli wyrobu w toku produkcji, kontroli badań końcowych wyrobu, kontroli procesu wytwarzania wyrobu, innych czynności określonych w specyfikacji technicznej. Dostawca/producent wystawia deklarację zgodności wyrobu.

W trybie II jednostka badawcza przeprowadza badania wyrobu zgodnie z metodykami badawczymi określonymi w specyfikacji technicznej i przywołanymi w zakresie akredytacji OiB. Jednostka badawcza wykonuje badania na podstawie wniosku o przeprowadzenie badań złożonego przez dostawcę. Wyboru jednostki badawczej dokonuje dostawca. Jednostka badawcza wystawia świadectwo z badań.

W trybie III jednostka certyfikująca prowadzi działania obejmujące: analizę dokumentacji technicznej wyrobu, ocenę wyrobu pod względem zgodności z przedstawioną dokumentacją techniczną, ocenę wyników badań pod względem spełnienia przez wyrób wymagań zawartych w specyfikacji technicznej, ocenę systemu zarządzania jakością dostawcy w przypadku wyrobu seryjnego. Jednostka certyfikująca wystawia certyfikat zgodności wyrobu.

Oceną zgodności objęte są, w zależności od cech i parametrów technicznych oraz znaczenia dla obronności i bezpieczeństwa państwa wyroby, ujęte w 17 grupach (art. 6 ustawy OiB)¹⁶. Zostały one przedstawione w tabeli nr 2.

¹⁶ Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 11 stycznia 2013 roku w sprawie szczegółowego wykazu wyrobów podlegających ocenie zgodności oraz sposobu i trybu przeprowadzania oceny zgodności wyrobów przeznaczonych na potrzeby obronności państwa (Dz. U. z 2013r., poz. 136).

Tabela 2. Grupy wyrobów podlegających ocenie zgodności

Lp.	Numer grupy	Grupy wyrobów
1.	Grupa 1	Broń palna do zastosowań wojskowych z wyjątkiem broni myśliwskiej
2.	Grupa 2	Broń artyleryjska
3.	Grupa 3	Amunicja do broni wymienionej w art. 6 ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy OiB
4.	Grupa 4	Granaty, miny, bomby, torpedy, rakiety i pociski sterowane oraz urządzenia wojskowe specjalnie zaprojektowane do ich obsługi, montażu, odpalania oraz wykrywania
5.	Grupa 5	Systemy kierowania ogniem w dzień i w nocy
6.	Grupa 6	Czołgi, pojazdy i samochody specjalne do zastosowań wojskowych
7.	Grupa 7	Wojskowe urządzenia służące do wykrywania i identyfikacji materiałów chemicznych wysokotoksycznych, biologicznych oraz broni jądrowej oraz środki przeciwdziałające wymienionym materiałom
8.	Grupa 8	Materiały wybuchowe z wyjątkiem przeznaczonych do użytku cywilnego oraz stałe i płynne materiały napędowe skonstruowane i przeznaczone do użycia z materiałami wyszczególnionymi w art. 6 ust.2 pkt 3,4 i 7 ustawy OiB
9.	Grupa 9	Wyposażenie specjalistyczne okrętów wojennych i związana z nimi technika morska
10.	Grupa 10	Wyposażenie statków powietrznych do zastosowań wojskowych
11.	Grupa 11	Elektroniczne i optoelektroniczne środki rozpoznania, przeciwdziałania i zwalczania oraz systemy łączności specjalnej
12.	Grupa 12	Sprzęt i środki ochrony indywidualnej i zbiorowej
13.	Grupa 13	Materiały pędne i smary do zastosowań wojskowych
14.	Grupa 14	Przedmioty zaopatrzenia mundurowego
15.	Grupa 15	Środki zaopatrzenia żywnościowego
16.	Grupa 16	Systemy, układy, zespoły i elementy wyrobów wymienionych w pkt 1-15
17.	Grupa 17	Inne wyroby, jeżeli spełniają kryteria określone w art.3 pkt 15 ustawy OiB

Źródło: art. 6 ust. 2 ustawy OiB oraz Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 11 stycznia 2013 roku w sprawie szczegółowego wykazu wyrobów podlegających ocenie zgodności oraz sposobu i trybu przeprowadzania oceny zgodności wyrobów przeznaczonych na potrzeby obronności państwa (Dz. U. z 2013r., poz. 136).

W ramach ww. grup wyszczególnia się pojedyncze wyroby lub ich grupy. Szczegółowy wykaz wyrobów określa rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej¹⁷.

4. PROCEDURY DOTYCZĄCE ZAPEWNIENIA JAKOŚCI WYROBÓW OBRONNYCH

Zapewnienie jakości wyrobów obronnych polega na działaniach realizowanych w celu zwiększenia pewności, że wyrób będzie spełniał wymagania jakościowe zawarte w umowie i specyfikacjach technicznych. Jeżeli wyrób znajduje się w wykazie wyrobów podlegających ocenie zgodności zapewnienie jakości obejmuje działania związane z oceną zgodności wyrobów.

System zapewnienia jakości wyrobów obronnych w resorcie obrony narodowej tworzą: komórki organizacyjne Ministerstwa Obrony Narodowej, jednostki organizacyjne podległe Ministrowi Obrony Narodowej lub prze niego nadzorowane, a w szczególności Rejonowe Przedstawicielstwa Wojskowe (RPW).

¹⁷ Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 11 stycznia 2013 roku w sprawie szczegółowego wykazu wyrobów podlegających ocenie zgodności oraz sposobu i trybu przeprowadzania oceny zgodności wyrobów przeznaczonych na potrzeby obronności państwa (Dz. U. z 2013r., poz. 136).

Funkcję instytucji narodowej oraz koordynatora systemu zapewnienia jakości w resorcie obrony narodowej pełni WCNJiK.

Sposób postępowania uczestników systemu zapewnienia jakości (w szczególności WCNJiK i RPW) szczegółowo opisują procedury wykonawcze dotyczące zapewnienia jakości wyrobów obronnych, oznaczone symbolem od P-01 do P-07¹⁸.

Tabela 3. Procedury wykonawcze dotyczące zapewnienia jakości wyrobów obronnych

Lp.	Numer procedur y	Nazwa procedury
1.	P-01	Organizacja zapewnienia jakości wyrobów obronnych
2.	P-02	Zasady określania wymagań dotyczących zapewnienia jakości i włączanie ich do umowy/zamówienia
3.	P-03	Zasady oceny systemu zarządzania jakością dostawcy (wykonawcy umowy)
4.	P-04	Zapewnienia jakości u dostawcy zagranicznego
5.	P-05	Realizacja GQA (Rządowego Zapewnienia Jakości) na wniosek z innego państwa
6.	P-06	Zasady realizacji GQA (Rządowego Zapewnienia jakości) i odbioru wojskowego
7.	P-07	Zakończenie procesu zapewnienia jakości

Źródło: Decyzja Nr 447/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 10 listopada 2015 r. w sprawie wprowadzenia do stosowania w resorcie obrony narodowej procedur wykonawczych dotyczących zapewnienia jakości wyrobów obronnych (Dz. Urz. Min. Obr. Nar. z 2015r., poz. 312).

Jednostkami organizacyjnymi resortu obrony narodowej właściwymi w zakresie nadzorowania jakości wyrobów wojskowych są RPW. Zapewnienie jakości wyrobów przez RPW, po podpisaniu umowy, polega na nadzorowaniu wybranych czynności realizowanych przez dostawcę (wykonawcę umowy) i jest prowadzone w oparciu o wymagania zawarte w umowie.

Na dzień 01 września 2016 r. w resorcie obrony narodowej funkcjonuje 12 RPW, podlegających pod WCNJiK. Dokonują one odbiorów wojskowych wyrobów obronnych, zgodnie z przydzielonymi zadaniami i zakresem odpowiedzialności.

Tabela 4. Wykaz RPW oraz ich zakresów odpowiedzialności

Lp.	Nazwa Rejonowego Przedstawicielstwa Wojskowego	Miejscowość
1.	1 Rejonowe Przedstawicielstwo Wojskowe	Poznań
2.	3 Rejonowe Przedstawicielstwo Wojskowe	Radom
3.	4 Rejonowe Przedstawicielstwo Wojskowe	Gdańsk
4.	6 Rejonowe Przedstawicielstwo Wojskowe	Stalowa Wola
5.	7 Rejonowe Przedstawicielstwo Wojskowe	Bydgoszcz
6.	15 Rejonowe Przedstawicielstwo Wojskowe	Warszawa
7.	20 Rejonowe Przedstawicielstwo Wojskowe	Wrocław
8.	33 Rejonowe Przedstawicielstwo Wojskowe	Gliwice
9.	43 Rejonowe Przedstawicielstwo Wojskowe	Świdnik
10.	74 Rejonowe Przedstawicielstwo Wojskowe	Łódź
11.	79 Rejonowe Przedstawicielstwo Wojskowe	Kraków
12.	149 Rejonowe Przedstawicielstwo Wojskowe	Mielec

Źródło: <http://wcnjk.wp.mil.pl/pl/57.html> [05.11.16]

¹⁸ Decyzja Nr 447/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 10 listopada 2015 r. w sprawie wprowadzenia do stosowania w resorcie obrony narodowej procedur wykonawczych dotyczących zapewnienia jakości wyrobów obronnych (Dz. Urz. Min. Obr. Nar. z 2015r., poz. 312).

5. SYSTEM OCENY ZGODNOŚCI WYROBÓW PRZEZNACZONYCH NA POTRZEBY OIB NA PRZYKŁADZIE MUNDURU POŁOWEGO WZÓR 2010

Proces oceny zgodności wyrobów dostarczanych przez dostawców (wykonawców umowy) nadzorowany jest przez przedstawicieli Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, a w szczególności: gestora, zamawiającego, RPW, użytkownika.

Gestorem jest komórka lub jednostka organizacyjna resortu obrony narodowej odpowiedzialna za określanie kierunków rozwoju sprzętu wojskowego w Siłach Zbrojnych RP oraz organizację procesu wdrażania i ustalanie procesów użytkowania (w tym wykorzystania bojowego) i wycofywania określonego rodzaju (grupy) sprzętu wojskowego.

Pod pojęciem Zamawiającego rozumie się komórkę organizacyjną Ministerstwa Obrony Narodowej lub jednostkę organizacyjną podległą Ministrowi Obrony Narodowej właściwą do stosowania ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych lub udzielania zamówień wyłączonych ze stosowania ustawy.

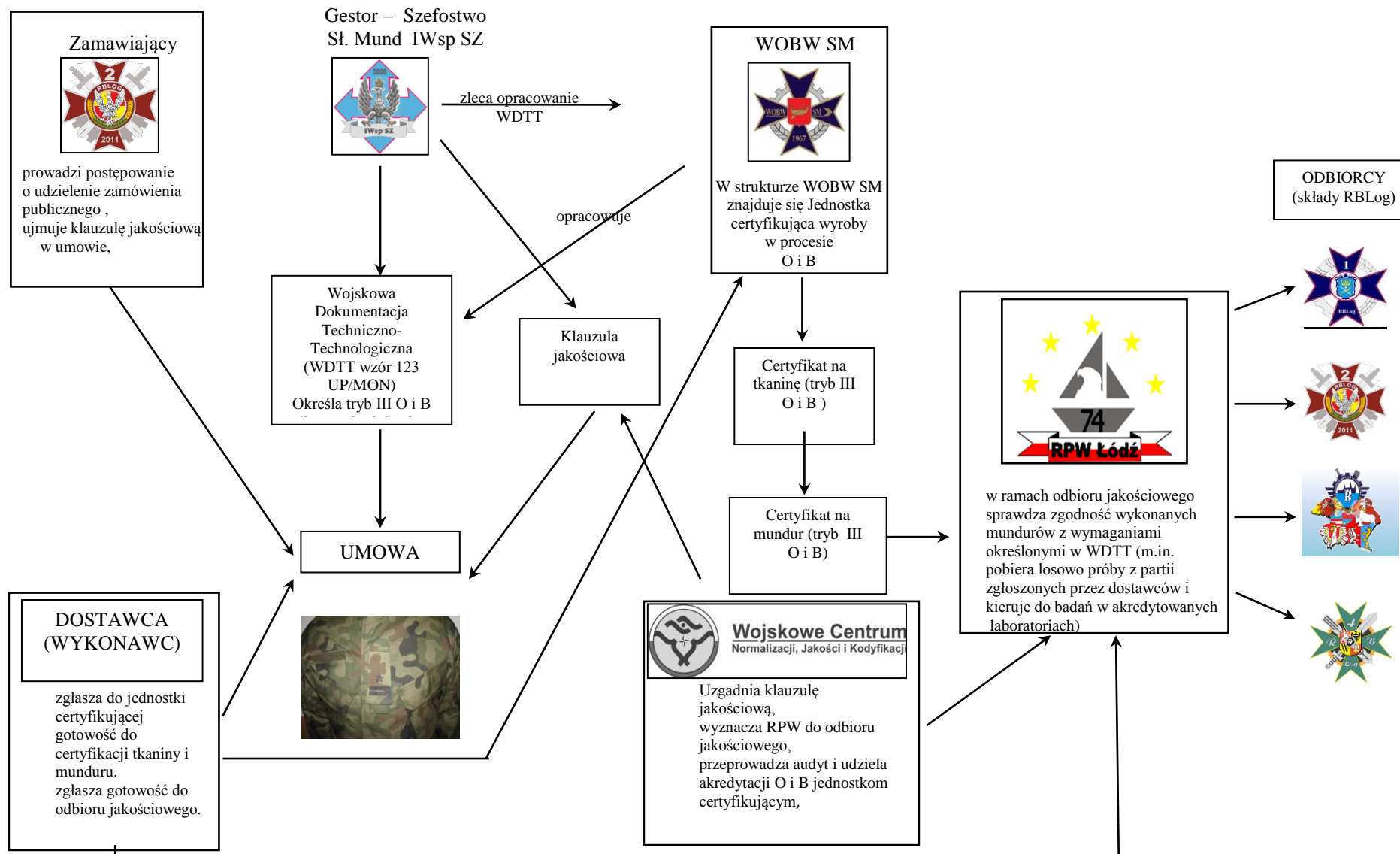
Użytkownikiem są jednostki organizacyjne resortu obrony narodowej wykorzystujące sprzęt wojskowy przydzielony na podstawie etatów i tabel należności lub przydzielany dodatkowo do realizacji zadań służbowych, odpowiedzialne za utrzymanie go we właściwym stanie technicznym.

Dostawca (wykonawca umowy) to podmiot (osoba fizyczna, osoba prawna, jednostka organizacyjna nie posiadająca osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną), który działa w sytuacji kontraktowej jako dostarczający wyroby obronne zamawiającemu.

W zakresie grupy 14 wyrobów podlegających ocenie zgodności – przedmioty zaopatrzenia mundurowego – można wyróżnić poszczególnych uczestników systemu oceny zgodności, którymi są:

- gestor – Szefostwo Służby Mundurowej Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych (SSMund. IWsp SZ);
- zamawiający – 2. Regionalna Baza Logistyczna (2.RBLog);
- jednostka badawcza i certyfikująca – Wojskowy Ośrodek Badawczo-Wdrożeniowy Służby Mundurowej (WOBW SM);
- 74 Rejonowe Przedstawicielstwo Wojskowe – sprawuje nadzór nad jakością przedmiotów zaopatrzenia mundurowego;
- odbiorcy – składy Regionalnych Baz Logistycznych;
- dostawcy (wykonawcy);
- Wojskowe Centrum Normalizacji Jakości i Kodyfikacji – koordynuje i nadzoruje działania związane z jakością.

W sposób poglądowy system oceny zgodności wyrobów przeznaczonych na potrzeby OiB można przedstawić schematycznie na przykładzie mundurów polowych wz.2010.

Rys. 1. Proces oceny zgodności mundurów polowych wzór 2010 z wymaganiami określonymi w specyfikacji technicznej (Wojskowej Dokumentacji Techniczno-Technologicznej)

Źródło: opracowanie własne

6. PRZYKŁAD WYKRYCIA USTERKI PRZEZ UŻYTKOWNIKA

Dla zobrazowania istoty sprawy przytoczono przykład z wprowadzeniem na użytek wojska hełmów HA-03. Umożliwiają one użycie jednego typu nowoczesnego, kompozytowego hełmu o podwyższonej odporności, zarówno do wykonywania skoków spadochronowych jak również brania udziału w działaniach naziemnych.

W 2014 roku podpisano umowę na zakup 5 tysięcy sztuk hełmów HA-03 z firmą MASKPOL. Od wiosny 2015 roku do stycznia 2016 roku hełmy były używane na podstawie czasowej zgody. W dniu 12 stycznia 2016 Szef Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych wydał polecenia nr 6 na podstawie decyzji 444/MON z 30 grudnia 2014 o wprowadzeniu hełmów na wyposażenie wojska. W związku z zauważonymi przez użytkowników nieprawidłowościami dotyczącymi stabilności hełmów w trakcie skoków, Dowódca Generalny Rodzajów Sił Zbrojnych podjął decyzję o wstrzymaniu wykonywania skoków z użyciem hełmów HA-03.

Zarząd Przedsiębiorstwo Sprzętu Ochroniarskiego MASKPOL postanowił dokonać bezpłatnej wymiany wyposażenia wewnętrznego hełmu, odpowiadającego za stabilizację położenia hełmu na głowie w trakcie skoku. Wymiana wymagających tego części ma się odbyć w terminie oczekiwanym przez wojsko.

ZAKOŃCZENIE

Współczesnemu rozwojowi technologicznemu towarzyszy produkcja coraz to nowszych wyrobów. Ich jakość i bezpieczeństwo używania, pozostawia częstokroć wiele do życzenia. Niepełnowartościowe wyroby stwarzają zagrożenie, a w sytuacjach skrajnych narażają żołnierza na utratę zdrowia i życia.

Ustawa o systemie oceny zgodności wyrobów przeznaczonych na potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa oraz inne przepisy wyznaczają ramy prawne. Określają zasady organizacji i funkcjonowania systemu oceny zgodności wyrobów w wojsku. Tworzą bariery techniczne i prawne, uniemożliwiające wprowadzanie do obrotu i używania wyrobów niepełnowartościowych. Same bariery nie są jednak wystarczające. Warunkiem nie dopuszczenia do użytku wyrobów niepełnowartościowych jest ścisłe przestrzeganie postanowień przepisów, procedur, instrukcji i norm przez wszystkie podmioty występujące w systemie oceny zgodności i zapewnienia jakości w wojsku.

Taki tryb postępowania pozwala na wychwycenie istotnych wad wyrobu, jednak niemożliwym jest wykrycie wszystkich jego najdrobniejszych niedoskonałości. Stosowanie wskazanych procedur nie zwalnia wykonawcy od odpowiedzialności za spełnienie przez wyrób wymagań technicznych, do czego zobowiązał się podpisując z zamawiającym umowę na realizację zamówienia. W ramach gwarancji producent usuwa ewentualne usterki wyrobu.

BIBLIOGRAFIA

Akty prawne:

1. Decyzja Nr 67/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 5 marca 2014 roku w sprawie nadzoru nad funkcjonowaniem w resorcie obrony narodowej systemu zapewnienia jakości wyrobów obronnych (Dz. Urz. Min. Obr. Nar. z 2014 r., poz. 77).
2. Decyzja Nr 427/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 29 października 2014 roku w sprawie określenia zasad funkcjonowania systemu zapewnienia jakości wyrobów obronnych, obowiązków zamawiającego, rejonowego przedstawicielstwa wojskowego, gestora sprzętu wojskowego i centralnego organu logistycznego oraz Wojskowego Centrum Normalizacji, Jakości i Kodyfikacji w zakresie zapewnienia jakości wyrobów obronnych (Dz. Urz. Min. Obr. Nar. z 2014 r., poz. 343).
3. Decyzja Nr 447/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 10 listopada 2015 r. w sprawie wprowadzenia do stosowania w resorcie obrony narodowej procedur wykonawczych dotyczących zapewnienia jakości wyrobów obronnych (Dz. Urz. Min. Obr. Nar. z 2015r., poz. 312).
4. PN-EN ISO/IEC 17067 – Ocena zgodności. Podstawy certyfikacji wyrobów oraz wytyczne dotyczące programów certyfikacji wyrobów.
5. Przewodnik PKN - ISO/IEC Guide 67 - Ocena zgodności. Podstawy certyfikacji wyrobu
6. Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 10 lipca 2012 roku w sprawie akredytacji w zakresie obronności i bezpieczeństwa. (Dz.U. z 2012r. poz. 846).
7. Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 10 lipca 2012 roku w sprawie nadzoru nad jednostkami badawczymi i jednostkami certyfikującymi. (Dz. U. z 2012 r. poz. 847).
8. Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 21 grudnia 2012 roku w sprawie sposobu ustalania opłat pobieranych przez jednostkę badawczą lub certyfikującą za czynności związane z badaniami i certyfikacją wyrobów przeznaczonych na potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa (Dz. U. z 2012r. poz. 1549).
9. Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 11 stycznia 2013 roku w sprawie szczegółowego wykazu wyrobów podlegających ocenie zgodności oraz sposobu i trybu przeprowadzania oceny zgodności wyrobów przeznaczonych na potrzeby obronności państwa (Dz. U. z 2013r., poz. 136).
10. Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 5 marca 2007 roku w sprawie sprawowania nadzoru nad czynnościami związanymi z wyrobem wprowadzanym do użytku w komórkach i jednostkach organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej. (Dz. U. z 2007 r. Nr 47, poz. 312).
11. Ustawa z dnia 17 listopada 2006 r. o systemie oceny zgodności wyrobów przeznaczonych na potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa (Dz. U. Nr 235, poz. 1700 z późn. zm.).

Źródła internetowe:

12. Strona internetowa wcnjk.wp.mil.pl.
13. <http://www.defence24.pl/341909,maskpol-o-helmach-dla-desantu-bezplatna-wymiana-elementow-wyposazenia>.

ASSESSMENT OF CONFORMITY OF PRODUCTS INTENDED FOR SAFETY AND SAFETY OF THE STATE WITH REQUIREMENTS SPECIFIED IN TECHNICAL SPECIFICATIONS

Summary: *The paper discusses the issues pertaining to the compliance assessment system for products for defence purposes. It introduces system-related and functional solutions currently in place in the armed forces, which are aimed at eliminating the risk that the use of products may pose to the life and health of the soldiers and the environment. The paper also defines the terms used in products or product compliance, certification, documentation, technical specification. The following currently applicable legal provisions have been referred to in the paper: the Act of 17 November 2006 on the Compliance Assessment System for Products for Defence Purposes, the regulations and decisions issued by the Minister of National Defence as well as the selected standards of the Polish Committee for Standardization connected with this subjects.*

Keywords: *compliance assessment system, products, research units, certification units, ensure quality.*